

Козацький край

№ 1 (117),
червень 2022 року

СВІТЛО ПЕРЕМОЖЕ ТЕМРЯВУ!

Мал. Олексія БОНДАРЕНКА

ХУДОЖНИК ОЛЕКСІЙ БОНДАРЕНКО, НАДАЮЧИ «КОЗАЦЬКОМУ КРАЮ» ЗГОДУ НА ПУБЛІКАЦІЮ ЦЬОГО МАЛЮНКА ЗАЗНАЧИВ, ЩО «ГЕРБ ПЕРЕМОГИ» ПРИСВЯЧЕНО МАЙБУТНЬОМУ ЗВИТЯЗІ НАД ВОРОГАМИ УКРАЇНИ, САМЕ ТОМУ НА СТРИЧЦІ ВКАЗАНО ДАТУ ВТОРГНЕННЯ РОСІЇ, АЛЕ ЗАЛИШЕНО ВІЛЬНЕ МІСЦЕ ДЛЯ ДАТИ ЗАВЕРШЕННЯ ВІЙНИ. НАПИС ЛАТИНОЮ «COMMUNEM VICTORIAM» («СПІЛЬНА ПЕРЕМОГА») ОКРЕСЛЮЄ ВДЯЧНІСТЬ ДЕРЖАВАМ, ЯКІ ДОПОМОГАЮТЬ УКРАЇНІ ПРОТИСТОЯТИ ОКУПАНТАМ, САМЕ ТОМУ ЩЕ МОЖУТЬ ДОДАТИСЯ ПРАПОРИ ДЕРЖАВ, ГОТОВИХ ДОПОМОГТИ У БОРІТБІ ПРОТИ ЗЛА...

МЕР ЧЕРКАС АНАТОЛІЙ БОНДАРЕНКО: «СПРАВИ – ЦЕ ТЕ, ПО ЧОМУ СУДИТИМУТЬ ПРО ВКЛАД КОЖНОГО В УКРАЇНСЬКУ ПЕРЕМОГУ»

Мурал із зображенням українського воїна на фоні тризуба й заграва пожежі, який твердо йде вперед, з'явився днями на стіні ТРЦ «Любава». Лицем – до Черкаської міської ради, як нагадування і місцевому самоврядуванню, і мешканцям міста, і його гостям – про те, якою ціною ми зараз відстоюємо незалежність нашої держави.

Коли Яна Волк, вимушена переселенка з

Харкова, звернулася з ідеєю зображення, імпонувало те, що патріотична ініціатива знову йде «з народу» - точно так само, як і в 2014-у, після Революції Гідності, коли на цій же стіні з'явився перший мурал, на якому було просто зображення тризуба на синьо-жовтому фоні.

Новий малюнок замість вигорілого за вісім років попереднього муралу не просто «освіжив» сприйняття центру міста – він щодня нагадує усім про те, що ми на новому, найгострішому етапі протистояння зовнішньому ворогу. І найголовніша постать сучасної історії – це воїн ЗСУ, який боронить державу й націю.

Само собою, мистецтво з його малюнками й орнаментами – це лише зовнішній прояв патріотизму. Кожен черкасець гордиться тим, що першими в Україні «бойові вишиванки», поєднані з хакі і пікселем мундиру, вдягли цієї весни бійці Черкаської бригади тероборони.

Зате тих, хто зараз тихцем чи явно працює на ворога, після української Перемоги не врятує жодне вдягання вишитих сорочок. Дурний наш ворог і тоді, коли вважає за «маркер» патріотичних переконань татуювання на бійцях-добровольцях і влаштовує істерики з цього приводу у своїх недолугих ЗМІ. Ворогу не зрозуміти те, що у Черкасах знає й мала дитина: головний «вишиванковий код» - у душі кожного справжнього українця, а якщо давній княжий тризуб не витатуюваний на передпліччі – то він обов'язково є в серці

кожного Справжнього.

Справи, а не слова й малюнки – це те, по чому після завершення війни судитимуть про вклад кожної людини в українську Перемогу. Не раз говорив вам, друзі, і повторюся ще раз: не час сьогодні для будь-яких політичних протистоянь між усіма тими, кому дорога воля нації і незалежність нашої держави. Маємо єднатися навколо нашого Президента, підтримувати рішення Уряду й Парламенту нашої країни, вносити максимальний вклад у Перемогу на рівні кожної територіальної громади. Вже зараз з політичної карти мають зникнути всі ті партії й «діячі», які хотіли, щоб з карти світу зникла Україна, - решта політичних питань почекають до того часу, поки не проженемо ворога зі своєї землі!

Пам'ятаю початкову гостроту сприйняття суспільством російського вторгнення у Крим і на Донбас 2014 року. Коли тоді сам вперше поїхав на передову у якості волонтера – ще порівняно легко було формувати допомогу для фронту, знаходити через небайдужих до подій людей запчастини, амуніцію, рації... Пізніше, під час зустрічей з друзями-військовими не раз доводилося чути їхні враження про певне «згасання» інтересу людей до подій на сході, бо багатьом здавалося, що то – «далеко від Черкас» і навіть волонтерів стало менше. Дата 24 лютого 2022 року повернула ту початкову гостроту розуміння, хто такі наші сусіди – причому, цього разу проблему

зрозумів вже абсолютно кожен українець, незалежно від віку, посади чи місця проживання. Я не веду облік власним грошам, оснащення й автомобілям, які нині передаю до ЗСУ. Постійно раджу й іншим робити те кожен в міру своїх сил і спроможностей, бо воля нації і державна незалежність не мають ціни ні в гривнях, ні Черкаси рішуче позбуваються комуністичних і зросійщених назв топонімів – до перейменування готується водночас більше ста вулиць і провулків. Бо то – не просто вулиці, а наш шлях до Свободи, тепер вже раз і назавжди Свободи у виборі свого майбутнього. Серед тих, в честь кого будуть названі вулиці міста – Герої не лише минулого, а й сьогодення – ті, хто, на жаль, поліг у бою...

Щодня відслідковую як інформацію з фронту, так і те, що для фронту зроблено у нашому місті. Радую те, що серед найактивніших у захисті держави постійно бачу імена черкасців: як у списках воїнів і командирів, які відзначилися в боях, так і серед найкращих волонтерів.

Настане час – і про все це можна буде розповісти набато більше. А поки – підтримуємо наших воїнів і пам'ятаймо, що ЗСУ, Нацгвардія, СБУ, поліція, прикордонники та МНС – це саме той щит, який надійно захищає Черкаси і дає надію на кращий завтрашній день.

Разом - переможемо. Слава Україні!

ЧЕРКАСЬКА «ТОПОНІМІЧНА СОПННЯ»: РЕКОРДНА КІЛЬКІСТЬ ПЕРЕЙМЕНУВАНЬ – ОДИН З ФРОНТІВ БОРОТЬБИ ПРОТИ РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ

Дахові історики й краєзнавці вже встигли назвати «історичним проривом» для міста пропозицію топонімічної комісії про одностороннє перейменування більш як ста вулиць та провулків Черкас.

«Широкомасштабне вторгнення росії спричинило спочатку чималу перерву у роботі міської топонімічної комісії, але зрештою стало каталізатором істотного прискорення процесу перейменувань – Черкаси прагнуть не лише позбавитися комуністичного минулого у назвах, а й назавжди відгородитися від впливу «руського міра», - коментує резонанс перший заступник міського голови Черкас Сергій Тищенко.

Пропоновані топонімічною комісією назви – це справжній «калейдоскоп» подій і постатей як з історичної ретроспективи, так і з нашого сьогодення; з яскравими й самотніми іменами від княжих і козацьких часів – до героїки сучасної війни за незалежність України. Причому, з представниками багатьох національностей, причетними як до розбудови нашого міста, так і до становлення державності України.

Серед пропонованих нових топонімів – вулиці й провулки, яким пропо-

нується дати назви на честь Князя Володимира Великого, Князів Ольгерда, Кориатовичів, Острозьких... Вулиця імені польського композитора родом з Черкащини Кароля Шимановського на майбутній мапі міста має бути поруч з вулицею одного з фундаторів українського «націоналізму, як патріотизму, а не шовінізму зі зверхністю над іншими націями» - В'ячеслава Липинського. Кавказ згадуватимуть ті, хто чує пропоновані до вшанування імена класика грузинської літератури Шота Руставелі і загиблого в бою чеченця Джохара Дудаєва, який героїськи боровся проти імперської деспотії Москви і попереджав про те, що Україна - наступна в планах агресії Кремля...

Як і в усі часи, ми не зрікаємось героїзму наших предків у Другій світовій війні – не даремно ж гасло нашої сучасності звучить як «Перемогли нацистів – переможемо й рашистів». Серед пропозицій по вшануванню – імена знакових для України

льотчиків-асів, які відзначилися у повітряних боях проти гітлерівців: кримського татарина Амет-Хана Султана та українця Івана Кожедуба. А якщо вже говорити про мирне Небо – то пропонується вшанувати й космонавта Леоніда Каденюка.

Істотне збільшення пропозицій щодо майбутніх «жіночих топонімів» - це визнання беззаперечних заслуг жіноцтва як у мистецтві (актрис Марії Заньковецької і Надії Попової та співачки Діани Петриненко, які виступали на сценах нашого краю, поетес Людмили Стариченко-Черняхівської і Наталі Лівницької-Холодної родом з черкаського Лівобережжя, художниць Марії Приймаченко, Катерини Білокур та сестер з Уманщини Ярини і Софії Гоменок), так і в «мистецтві» війни і Визвольної боротьби, героїнь часів УНР (Надії Суровцової, яка жила в Христинівці) та ОУН-УПА (Галини Дидик і Віри Борушевської, які жили на Черкащині та Ольги Чемерис родом з Черкас).

Про славетне давнє минуле міста й України нагадуватимуть пропоновані назви провулків Княжий, Зарубинецький, Ратників-

ський, Чорний Яр, вулиця Грабарська, Князя Ігоря й Княгині Ольги. А старовинна Дзель-гора, на якій колись стояв Черкаський замок, поділить вулицю, яка сьогодні носить назву Гагаріна, на дві вулиці: Князя Володимира Великого (від узвозу Старособорного до вулиці Припортової) та Князя Ольгерда (від Старособорного до «Соснового бору»).

Не дивно, що в козацькому місті Черкаси багато нових топонімів хочуть присвятити таким легендарним постатям як кошовий отаман Іван Сірко, керівник «контррозвідки» Хмельницького Лаврін Капуста, полковник Черкаського полку Ясько Воронченко, гетьмани, які відзначилися у війнах проти Московії - Іван Виговський і Петро Дорошенко та інші. Належним чином планується вшанувати і діячів інших епох – зокрема, у місті нарешті має з'явитися вулиця Василя Липківського, уродженця Черкащини, творця і першого митрополита Київського і всієї України відродженої 1921 року Української Автокефальної Православної Церкви.

Разом з тим, належним чином мають бути вшановані

Мал. Артура ОРЛІОНОВА

СЕРЕД ПРОПОНОВАНИХ ПЕРЕЙМЕНУВАНЬ – І ВШАНУВАННЯ СИМОНА ПЕТЛЮРИ

і Герої сучасності: топонімічна комісія пропонує нові назви вулиць на честь загиблих у боях проти російських окупантів Павла Собка, Андрія Туренка і Віктора Полонського. Мають бути вулиці Захисників України, Лицарів «Азову», Героїв Поліції і Волонтерська. Не забули і про черкасців, які прославили Черкаси у сучасному мистецтві – театрального

режисера Сергія Проскурню та художника й скульптора Івана Фізера.

Нагадуємо: наступні після рішення топонімічної комісії кроки до перейменування – громадське обговорення, засідання міськвиконкому та сесія міськради, на яких розглядатимуться усі пропозиції топонімічної комісії. Дати цих заходів буде визначено додатково.

ПІСНЯ ЧЕРКАЩАНИНА РОБИТЬ СВІТ СОЮЗНИКАМИ УКРАЇНИ І «БОМБИТЬ» МОСКВУ...

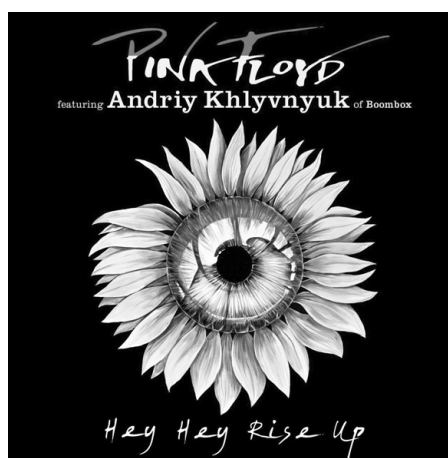
Лідер гурту «Бумбокс», черкащанин Андрій Хливнюк з перших днів повномасштабного вторгнення Росії вступив у ряди тероборони Києва. Коли окупантів розгромили і вигнали з околиць столиці, Хливнюк знову вирушив назустріч небезпеці – виїхав у зону бойових дій вже на сході нашої держави.

З «особистих фронтових відзнак» співак вже має... уламок ворожої мінометної міни, який пошкодив йому обличчя ще в березні під Києвом. Не має командирських амбіцій в армії, бо вважає, що кожен має займатися тим, у чому професіонал. Тож на сьогодні суміщає обов'язки водія, кулеметника і «зам по тилу». При цьому вважає, що кожен на своєму місці може зробити максимум необхідного для спільної Перемоги. Гордиться і тими українцями, хто воює, і тими, хто допомагає війську наблизити Перемогу. Наголошує, що знає і тих людей, які з Польщі роблять значно більше для забезпечення армії, аніж могли б зробити, якби сьогодні повернулися в Україну...

Насправді ж, і сам Хливнюк зробив для фронту, майбутньої перемоги і репутації України в світі значно більше, аніж можна зробити однією лише зброєю – з його подачі пісня січових стрільців «Ой, у лузі червона калина...» набула нового звучання, потрапила до хіт-парадів просто рекордної кількості радіостанцій України, Європи й світу і продовжує працювати на справу пропагування ідеї відстоювання української незалежності та повернення цілісності державних кордонів – з повним і безумовним звільненням усіх територій від окупантів.

Новітнім хітом ця старовинна стрілецька пісня стала одразу після того, як черкащанин з автоматом у руках спонтанно виконав її на порожній київській площі біля Михайлівського собору столиці – у перші дні ворожого вторгнення. "Вступайте до лав територіальної оборони і знищуйте окупантів", — закликав усіх Андрій Хливнюк у соцмережах, де розмістив відео, яке вмиг стало «вірусним» і популярним в усьому світі.

Південноафриканський музикант Девід Скотт (The Kiffness) поклав на музику виконання пісні Хливнюком – і вона отримала нові мільйонні перегляди в усьому світі. Пісня виконувалася у різних краї-

"Свою спільну з Хливнюком пісню "Пінк Флойд" проілюстрували "оком-соняшником", як символом України, що воює"

нах різними виконавцями – англійською, грузинською, польською, французькою, німецькою мовами – але незмінно з дотриманням усіх інтонацій Хливнюка, а у випадку з грузинами – навіть з імітацією його одягу під час першого виконання пісні...

Зрештою, черкащанину зателефонував

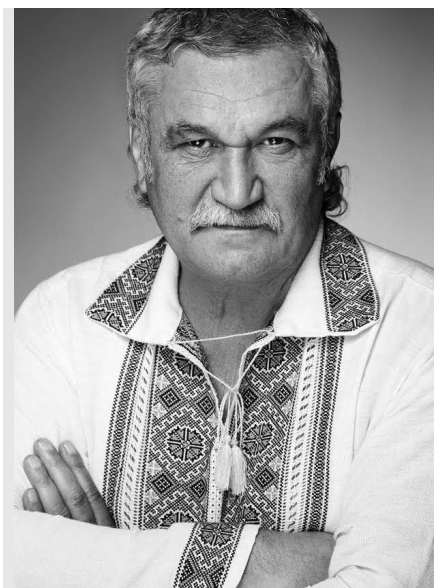
Девід Гілмор із легендарного, знаменитого на весь світ британського гурту Pink Floyd і запропонував записати «Калину» разом.

Саме виконання Хливнюка використано було гуртом Pink Floyd, який 8 квітня 2022 представив композицію Hey, Hey, Rise Up! Трек записали Девід Гілмор і Нік Мейсон, два незмінні учасники гурту, разом із композитором, сценаристом і режисером Нітіном Соуни та бас-гітаристом Гаєм Праттом.

В Україні ж не менш відомою стала кавер-версія на виконання пісні Андрієм Хливнюком 3-річним хлопчиком Леоном.

Для пісні, нове життя якій дав черкащанин, дійсно немає ні вікових, ні мовних перешкод. А на початку червня «Калина» у його виконанні... «атакувала» радіо Москви. Хакери зламали інформаційні системи російського видавничого дому "Коммерсант" і у пряму інтернет-ефірі радіостанції "Коммерсант FM" по колу зазвучали українські та антивоєнні пісні. Зокрема, москвичам декілька раз дали послухати національний гімн України і "Ой у лузі червона калина..."

Тож Київ черкащанин захищав з автоматом, і в зоні бойових дій сьогодні зі зброєю, але Москву «бомбив» таки пісню...

Василь ШКЛЯР: «СЬОГОДНІ ВСЯ УКРАЇНА ПЕРЕТВОРИЛАСЯ ДЛЯ ВОРОГА НА СУЦІЛЬНИЙ КИПЛЯЧИЙ КАЗАН СИНЬО-ЖОВТОГО ВОГНЮ»

На передньому краї сучасної боротьби за Волю України – багато наших земляків-черкащан, у чиїх генах нуртує волелюбність їхніх незламних предків.

Не даремно 93-а окрема механізована бригада ЗСУ взяла наймення «Холодний Яр» і потужно нищить ворога під чорним бойовим прапором з нашим найгучнішим визвольним гаслом «Воля України або смерть!» Блискуче відзначилися у боях проти окупантів і наші земляки у лавах легендарного «Азову», який став взірцем хоробрості і бойового хисту, дивуючи доблестю весь світ.

Ця війна була неминучою. Волею історичних обставин ми мусили пройти й через це випробування. Зате в українців спала полуда з очей – і ми побачили справжнє обличчя ворога...

Колись цей переляканий ворог назвав наш Холодний Яр «киплячим казаном жовто-блакитного вогню». Сьогодні вся Україна перетворилася для ворога на суцільний киплячий казан синьо-жовтого вогню, у якому згорить московська імперія!

Переможемо. Не забудемо. Не пробачимо... Слава Україні!

Олег ОСТРОВСЬКИЙ: «ВСЯ ІСТОРІЯ УКРАЇНИ - ЦЕ КРИВАВА ВІЙНА ЗА ВОЛЮ»

Визвольна боротьба за Вільну Україну продовжується. «...Це живий приклад, як невеликі числом, але незламним духом можуть успішно боротися з незрівнянно сильнішим ворогом...» - це слова осавула полку гайдамаків Холодного Яру Юрія Горліса-Горського, який чітко зрозумів «Ворог лише мертвий перестав бути ворогом...». Це повинні знати і пам'ятати завжди - кожен раз історія нам про це нагадує...

Небесний Холоднороський Легіон Борців за Волю України знову, на жаль, поповнюється Героями, які своїм життям та смертю пишуть славетну переможну історію України у війні з московитами: Олег Кудин («Кум»), Павло Добротворський («Історик»), Георгій Тарасенко («Фрайкор»), Юрій Руф, Тарас Силенко...

Ми втрачаємо найкращих свідомих козаків-воїнів, які вели за собою тисячі патріотів з усієї України. Їх імена повинні стояти

Мал. Святослава ПАЩУКА

в одному строю разом з Юрієм Горліс-Горським, братами Чучупаками, отаманами Залізняка, Гризлом, Хмарою, Чорним Вороном та іншими героями Холодного Яру.

Постійно в Україні йде битва за право вільно жити на своїй, Богом даній землі. І це боротьба за Майбутнє держави в усіх аспектах. Три Голодомори в Україні не змогли знищити Велику Українську Націю. І цим виродкам в кремлі потрібно було не один рік, щоб виховати 140 мільйонів зомбі в ненависті до Українців і виношувати ідею їх знищення.

За останні 100 років московити наважилися на найрадикальнішу фазу знищення Української нації.

Вчорашній наш «великий сусід і брат» продемонстрував дике й кривожерливе нутро, яке навіть і звіриним назвати важко...

Та не можна перемогти Українців, коли в ДНК нашої крові - Ген Волі, який нам передали славні

предки...

І цей Ген з кожним днем відгукується у крові кожного свідомого українця. Ненависть до всього, що намагається знищити Україну як державу, а українців як націю – наростає щодня. Ген Волі - Ген Воїна постійно піднімає на боротьбу за Волю України, за свою Землю, за свої Родини. Його вже не зупинити - він шаленим темпом відгукується в серці кожного Українця по всьому світу.

Століття тому гайдамаки Холодного Яру підняли чорний прапор зі словами «Воля України або смерть». Прапор був на Майдані Революції Гідності, тепер він – на фронті. Сучасні воїни з гасла цього прапора вибирають для своєї країни – Волю, для її ворогів – смерть.

Тисячолітній вільний Дух Холодного Яру завжди живий... Він надихає на перемогу і виховує нових патріотів, готових завжди підняти чорний прапор і понести його вперед до Перемоги...

ОБЛИЧЧЯ ЧЕРКАСЬКОЇ ТЕРОБОРОНИ

ОБЛИЧЧЯ БІЛЬШОСТІ ІЗ НИХ МОЖНА БУДЕ БАЧИТИ ЛИШЕ ПІСЛЯ ПЕРЕМОГИ, А ПОКИ - ДЯКУЄМО ЇМ ЗА ЗАХИСТ...

ПОЗИВНИЙ «ПРОМЕТЕЙ»: «ЕМОЦІЇ НА ПОЛІ БОЮ ЗАЙВІ...»

П'ять років в Національній гвардії. З них чотири роки в зоні АТО, а згодом і ООС. Більше двохсот бойових виїздів для евакуації поранених. Сотні врятованих життів. Два поранення. За неповні двадцять дев'ять років життя. Це все про бойового медика одного із підрозділів Черкаської бригади тероборони, з позивним «Прометей».

Він за фахом провізор. Навчався в Запоріжжі. А вже в армії, пройшовши відповідні навчання, отримав сертифікат курсу бойового медика. Демобілізувався через поранення у 2018 році, одружився, народився син... І до 24 лютого навіть на думав, що знову візьме зброю до рук. «Прометей» у роті поважають побратими та цінують командири. Не в кожному підрозділі є молодий та освічений бойовий медик з величезним досвідом. Він постійно вдосконалюється сам у професії та навчає новому побратимів. «Навчання, тренування та постійне відпрацювання навичок є запорукою того, що я вчасно надам допомогу пораненому», - каже «Прометей». А потім додає: «Емоції на полі бою зайві. Віднімають час та заважають прийняти правильне рішення. А це - може вартувати життя».

У НАЙТЯЖЧІ ХВИЛИНИ «ЖЕКУ-ЮРИСТА» ВИРУЧАЮТЬ НАВИЧКИ РОЗВІДНИКА

Його війна почалася у 2015-му. До черкаської тероборони, він служив у глибинній розвідці славетної «Сімдесятчетвірки». Він переконаний, що набуті там навички врятували життя йому та іншим хлопцям, коли тиждень тому в одному із міст Луганщини вони зіткнулися з ворогом. Саме «Юрист» вивів з-під смертельного вогню десяток побратимів...

Жекин підрозділ, утримуючи позиції, попри обстріли з «усіх калібрів», вів безперервний бій впродовж 13 годин! Виравуючи секунди між танковими залпами та періодичністю "приходів" 120-го калібру мінометів, вони відсікали піхоту та тримали свої позиції. Після чергового обстрілу, коли їхня багатоповерхівка перестала існувати як будівля, вирішили відійти. Але лінія зіткнення була вже глибоко за їхніми спинами. Дочекавшись сутінку, хлопці заховалися в підвалі торговельного центру, та всю ніч слухали, як нагорі мародерили воїни «другої армії світу». На світанку потайки перебралися в одну із вцілілих квартир сусідньої п'ятиповерхівки. «Орки» грабували квартири, а потім підпалювали їх. Ту, де заховалися наші, чудом оминули. Так минула ще доба. На

світанку другого дня, у повному оточенні ворогом, «Юрист», об'язавши себе на манер ворога білими стрічками, повів хлопців в бік наших позицій. Користувався інтуїцією розвідника та мапою міста, яку зрізав з уцілілої стіни місцевого райвідділу поліції. Бігли так швидко, як може бігти людина після трьох діб без сну, їжі та води. Діставшись своїх, хлопці

одночасно плакали і сміялися, мов божевільні...

А вже у Черкасах 37-річного «Жеку-Юриста», як наслідок численних контузій, «наздогнав» інсульт. На щастя, допомогу надали швидко і наразі наш герой відновлюється в шпиталі. «Лікують по-генеральськи», - каже розвідник. Побратими відвідують його щодня.

КАПЕЛАН ТЕРОБОНИ: ТОЙ, ХТО ЗАВЖДИ НА БОЦІ ДОБРА...

Для капелана 118-ї бригади тероборони Черкащини Володимира Педька війна розпочалася у 2014-му. Він тоді, як священник-волонтер, їздив до бійців в зону АТО. Ще юнаком Володимир пройшов вишкіл у «Пласті». Потім вдосконалювався у військовій справі разом з однодумцями на різних семінарах, тренінгах та у таборах військово-патріотичного виховання.

Тож коли в Україні заснували капеланську службу, то Отець Володимир без вагань надів темно-зелений підрясник. А віднедавна і прийняв Військову присягу на вірність народу України. З початку масового вторгнення російської армії бригадний капелан завжди поруч із нашими бійцями. І в окопах Луганщини, і на сповідах, і в скорботні хвилини прощання із побратимами...

Яскравою подією запам'ятається для священника момент, коли благословляв створення нової черкаської молоді родини - одружувався позивний «Легіон».

А після нашої Перемоги військовий священник Володимир Педько продовжуватиме навчати юних черкашан військово-патріотичній справі і вірі в те, що Добро перемагає завжди...

ВІДЕОКЛІП ГУРТУ З ЧЕРКАС, ПРИСВЯЧЕНИЙ ЗНИЩЕНОМУ КРЕЙСЕРУ «МОСКВА», ОТРИМАВ БІЛЬШЕ ДВОХ МІЛЬЙОНІВ ПЕРЕГЛЯДІВ НА «ЮТУБІ»

Відеокліп пісні гурту «Спів братів» з Черкас у першій тиждні його розміщення на платформі Youtube набрав більше мільйона переглядів. На кінець червня, за перші два місяці трансляції до першого мільйону додався ще мільйон переглядів.

Назву пісні у різних дже-релах пишуть по-різному, найчастіше як «Масква». В офіційному ж альбомі від гурту назву прописано з маленької літери і латиницею – «maskva». Пісню гурт присвятив безславно затонулому від удару українських ракет російському крейсеру «Москва» - тому самому, який був посланий за відомою адресою захисниками острова Зміїного...

Пісня зі словами «Одна Москва пішла на дно – і друга піде заодно» - весела, оптимістична і переповнена віри в Перемогу України.

Користувачі Youtube залишили під кліпом величезну кількість захоплених відгуків українською, польською, англійською, російською і білоруською мовами. Позитивні враження від перегляду кліпу й прослуховування пісні висловили користувачі з України, Польщі, держав Балтії, Росії, Білорусі, Болгарії та інших країн.

Окрім того, пісня «maskva» - серед найпопулярніших на українських FM-радіо, зокрема – у чартах колишнього «Русского радио», перейменованого після початку повномасштабного вторгнення росії на радіо «Байрактар». Самі ж учасники гурту найбільше гордяться простим роликотом TikTok, який записали на телефон бійці на фронті під слова «москва згоріла і втонула, москва пішла на корм акул» - запальний танець воїни ЗСУ виконують у балаклавах, імітуючи «гру» на автоматі Калашникова замість гітари. Це відео вже теж стрімко набирає популярності у соцмережах – зокрема, на Facebook менш ніж за тиждень зібрало десятки тисяч «лайків».

Нагадаємо: «Спів Братів» - рок-гурт, створений 2010 року у місті Черкаси. У складі гурту грають у співають четверо рідних братів, яких у ЗМІ іноді називають «українським Бітлз»

за аналогією з ліверпульською четвіркою: Дмитро, Артемій, Антоній і Леонтій Осичнюки.

Гурт завжди мав у репертуарі цікаві й оригінальні пісні власного авторства, проте найбільшу популярність в Україні і вже за її межами черкашанкам принесли пісні, записані після 24 лютого. Нині вони об'єднані одним альбомом під назвою «Музична оборона». Окрім пісні «maskva», до нього увійшли сингли «Час для розмов пройшов», «Ірпінь. Гостомель.Буча», «Чорнобаївка», «В городі Херсоні», «Bunker», «Ти кнопка» і «Після Перемоги».

Не зважаючи на війну, гурт «Спів братів» вже неодноразово «вживу» виступав перед величезними аудиторіями в Черкасах – брати завжди бажані на «квартирниках», прозваних черкашанками «підвальниками» з-за того, що в часі війни проводяться у бомбосховищах.

З 6 червня на всіх музичних платформах країни з'явився новий сингл гурту «Спів братів», який називається «Зброя, а не Таксі!» і

складається з трьох нових пісень.

На одну з них, яка називається «На кораблі», вже відзнятий відео кліп, - пісня про російські кораблі, спалені українцями біля острова Зміїний.

Дві інші пісні присвячено трьом президентам: України, Росії і Білорусі. У пісні «Зброя, а не таксі» йдеться про Володимира Зеленського: «В той ранок, коли почалася війна, настали найважчі часи. Звучали тоді знамениті слова: «Мені треба зброя, а не таксі!» А в пісні «Превентивний удар» – насмішка над ворогами України, очільниками держав-агресорів: «І все було б смішно, якби не так сумно: два діда сидять, теліпають бездумно».

Авторка обкладинки для синглу черкасців «Зброя, а не Таксі!» – художниця, чие ім'я приховане за ніком @natashale777 – її роботи відомі на всю Україну зображенням войовничих українок, які символізують різні міста нашої держави, що відзначилися у боротьбі проти окупантів.

ПРОЕКТ ВІДЗНАКИ ДЛЯ БІЙЦІВ ЧЕРКАСЬКОЇ БРИГАДИ ТЕРОБОРОНИ ПОЄДНАВ ГОЛОВНІ СИМВОЛИ «МІСЦЬ СИЛИ»

Два найпотужніші «місця сили» на Черкащині знає кожен справжній українець. Перше - це Холодний Яр, де в усі часи нікуди не зникав вільний гайдамацький дух, про який писав Тарас Шевченко, наголошуючи, що це «повіє новий огонь з Холодного Яру». І це пророцтво поета справдилося у ХХ столітті, коли Холодний Яр став епіцентром найпотужнішого повстання проти московсько-більшовицьких окупантів. Друге «місце сили» – це Трахтемирів поблизу Канева, де було осереддя реєстрового козацтва, улюблена резиденція гетьмана Сагайдачного – звитязного переможця над Московією 1618 року.

Відзнака, яку нині розроблено для Черкаської окремої бригади територіальної оборони, має три основні складові: жовто-блакитну хрестовидну Зірку в основі, холоднороський тризуб у центрі зображення та меч гетьмана Сагайдачного.

Як пояснює авторка ескізу, заслужений художник України Олександра Теліженко, восьмипроменева Зірка в українській орнаментіці є благословляючим символом, несе значення гармонії Життя і незнищенності, оскільки поєднує в собі дві протилежності: чоловіче та жіноче начала, матеріальний та духовний світи. Легка інтерпретація контурів променів Зірки надає їй звучання Зоряного Хреста.

Хрест в українській культурі відомий ще з часів Кам'яної Могили, - найдревнішого в світі кам'яного архіву-святинища, історичної пам'ятки XIII століття до н. е. Сучасна наука розшифрувала його значення як Владики. Національного звучання йому надає жовто- блакитна колористика, де жовто-охриста вертикаль символізує духовність, а блакитно-синя горизонталь - матеріальність. Отже, в цілому цей знак - Зоряний Хрест, - несе в собі значення гармонії Життя, величч і владності.

Меч Сагайдачного - символ непереможності. Цей меч був подарований гетьману Петру Конашевичу Сагайдачному польським королем Владиславом IV за «порятунок Європи» - перемогу над турками у битві під Хотиним (1621р).

Сагайдачний - знакове ім'я в нашій історії. Гетьман, який відродив українське Православ'я і прославив прапори українського козацтва у переможних походах на Трапезунд, Синоп, Константинополь, Варну, Каффу...

Відомий у першу чергу переможним походом на Московію 1618 року, коли, разом з поляками, здійснив облогу Москви і стояв на Арбатських воротах. Здолавши ворога у низці міст Московії відбив Чернігівщину й Сіверщину і змусив Москву відмовитися від низки раніше окупованих нею територій. Саме тому ім'я славного гетьмана було табуованим в часи російського царату і радянської влади.

Центром, серцевиною відзнаки є герб України - Золотий Тризуб на чорному тлі в оточенні тернового вінка складного плетіння. Золотий терновий вінок символізує славу і трагізм, чорне тло - землю і надійність. Ця композиція є символом Холодноросьців.

Про внесок повстанців Холодного Яру початку ХХ століття у відстоювання ідей Соборної і Незалежної України багато говорити не потрібно.

Доблесний військовий чин героїв-холодноросьців нині добре відомий не тільки в Україні, але й далеко за її межами. Століття тому вони безстрашно стали саме на Черкащині на захист рідної землі від червоної російської навали. Це ключовий символ відзнаки, бо нинішня жорстока війна є продовженням холоднороської звитязи і саме тому вона повинна завершитися Перемогою!..

В цілому композиція відзнаки несе в собі великий енергетичний заряд благословення Життя, історичної слави героїв, державної вдячності і шанси до тих, хто став на захист цілісності і Незалежності України.

АКТОРИ ТА УЧАСНИКИ ЗНІМАЛЬНОЇ ГРУПИ ФІЛЬМУ «ЧЕРКАСИ» ПОПОВНИЛИ РЯДИ ЗАХИСНИКІВ УКРАЇНИ

Ще влітку 2014 року актор Роман Семисал, виконавець ролі командира тральщика «Черкаси» у знаменитому однойменному фільмі, вирушив добровольцем у «зону АТО», як тоді називався театр бойових дій на Сході. Так що для Романа Семисала цей похід проти росіян та їхніх посіпак – вже другий.

Окрім нього, нині служать в армії й інші актори та члени творчої групи фільму: Женья Авдеєнко, Михайло Воскобойник, Олесь Каціон, Руслан Коваль, Олег Щербина і Денис Бородин, а ще – механік камери Дмитро Золотарьов і монтажер режисерської версії фільму Віктор Онисько боронять нашу землю зі зброєю в руках.

Допомагають армії волонтери з команди фільму: художниця з гриму Марія

Пілухська і асистентка з гриму Катерина Моїсеєнко, художниця по костюмах Дарія Кочнева та асистентка Ірина Ракитянська.

Символічно, що в український широкий прокат кінопрокатна версія стрічки «Черкаси» вийшла 27 лютого 2020 року, а рівно через два роки, фактично у ці ж дні герої кіноекрану стали справжніми героями, які стали на захист своєї країни...

На Каннському міжнародному кінофестивалі, що днями завершився у Франції, знову гучно пролунала фраза «Черкаси будуть чинити опір!» До шоу-рілу (презентаційного відео), показаного в Каннах, потрапили кадри з кінострічки «Черкаси» про знаменитий однойменний тральщик в Криму-2014, а також фрагменти інших промовистих українських

Не легко впізнати на фото у бійцеві, вдягнутому в «підвалі» війна ЗСУ «кіношного» командира тральщика «Черкаси» Романа Семисала (прототипа Юрія Федаша).

фільмів виробництва та дистрибуції студії FILM.UA, кожен із яких висвітлює історичний шлях протистояння українців ворогові, транслює фундаментальні українські цінності, любов до рідної землі та прагнення

українського народу до мирного життя.

Прем'єра шоу-рілу відбулась на кіноринку Marché du Film – Festival de Cannes, що проходив у межах ювілейного 75-го Каннського кінофестивалю.

ЯК КОЗАКИ МОСКВУ ГРОМИЛИ...

Спільний удар українських і польських військ 1618 року завершився розгромом ворога на величезній території російських земель

Навесні 2022 року вшановували день пам'яті гетьмана Петра Сагайдачного, чий земний шлях завершився рівно 400 років тому. Церква офіційно проголосила в часі повномасштабного російського вторгнення Сагайдачного покровителем українського війська. Щоб зрозуміти символізм події — слід не забувати переполюснену історію...

XVII століття розпочалося вкрай невдало для Московського царства — великим голодом, спричиненим неврожаєм з-за змін клімату, що настали після виверження у лютому-березні 1600 року вулкана в Перу, який і до сьогодні називається Хуайнапутіна (ісп. Huaynaputina).

«Смутний час» викликав у Московії низку селянських бунтів і двірцевих переворотів. Забитий і темний московський народ звик до рабської покорі царям, але після загадкової смерті останнього нащадка Івана Грозного, царевича Дмитрія, відмовлявся коритися боярам, кого б ті не пробували коронувати зпоміж себе. Натовпу так хотілося царя, що ним двічі проголошували самозванців — так званих «Лжедмитріїв Першого та Другого». Причому, в усіх заколотах армія московитів проявляла себе як слабка і деморалізована, а бояри кликали на допомогу у «внутрішніх розборах» то Швецію, то Річ Посполиту. Після того як Московщина була неодноразово бита усіма, «кому не ліньки», так звана Семибоярщина (московський уряд з семи бояр) у вересні 1610 року відкрила ворота Москви польсько-литовсько-українським військам Речі Посполитої і змирилася з роллю країни, порядок у якій мали наводити ззовні. На московський престол бояри запросили правителем 15-річного королевича Владислава з польської Варшави, а до часу, поки він подорослішає, зобов'язувалися дослухатися до тимчасової військової адміністрації (залоги) від поляків, литовців і «черкасів», як називали у тогочасній Москві українців.

Проте від грудня 1612 року стало зрозуміло, що Москва не збирається дотримуватися і цієї обіцянки — тож з часом королевич Владислав, отримавши підтримку польського Сейму, вирушив з військом

На малюнку Юрія Журавля відтворено сцену історичного поєдинку між очільниками козацького та московського військ, гетьманом Конашевичем-Сагайдачним і князем Бутурліном. Перед строєм своїх військ вони зішлись у поєдинку в Тушино (нині це — частина міста Москва). Бутурлін промахнувся списом і отримав гетьманською булавою по голові, після чого впав з коня під глузливий регіт козаків. Московське військо розвернулося і відступило без бою...

повертати собі престол. Перші часи походу не принесли жодних серйозних результатів, тож після низки невдалих спроб осади і штурму міст московитів, початок 1618 року вже 22-літній королевич Владислав зустрів у резонних роздумах, як заручитися підтримкою найсильнішого війська Європи — українських козаків.

Відчуваючи лихе, Москва попросила укласти мирний договір, проте отримала відмову — польський сейм вже мав згоду гетьмана Петра Сагайдачного на спільний похід проти Москви. Перед тим сейм погодився абсолютно на всі вимоги Сагайдачного: розширення козацьких територій у Речі Посполитій і збільшення реєстрового війська козаків, визнання православної віри і судової та адміністративної автономії України.

На думку частини дослідників, похід військ Сагайдачного на Московію розпочався у серпні 1618 року з козацького Трахтемирова на території сучасної Черкащини. Як згодом вияснилося, для того, щоб ворог тікав аж до самої Москви, козакам знадобиться менше двох місяців.

Українці швидко взяли штурмом Путивль (нині — в складі Сумської області України), Єлець, Данков і Лебедянь (сучасні міста Липецької області Росії), Касимов, Шацьк і Скопін (Рязанська область в

нинішній РФ), Романов на Ярославщині... Врахувавши масове дезертирство московських стрільців і астраханських татар, командувач московитів Волконський Коломну під Москвою залишив взагалі без бою. Розгромивши «апалченцев» князів-воєвод Пожарського та Волконського, українські і польські війська безперешкодно об'єдналися в селищі Тушино, яке нині — в адміністративних межах Москви. У самій Москві почалася «безудержная» паніка...

У ніч перед святом Покрови пресвятої Богородиці (14 жовтня) козаки вже добралися до ворожої столиці. Як пише дослідник Олексій Горбачевський, козаки виламали Острожні ворота Москви і вже почали дубовими колодами вибивати Арбатські, але раптово Сагайдачний дав відбій. Він наказав припинити облогу й відступити. За легендою, опівночі в усіх московських церквах задзвонили дзвони і це начебто мало психологічно-моральний вплив на козаків, які наступали, бо вони також були православними...

Та за красивою легендою нерідко хо-ваються прагматичніші пояснення.

Враховувати православний чинник можна, бо гетьман з усім військом був вписаний до київського Богоявленського братства. У 1620 році він взагалі запросив Єрусалимського патріарха Феофана

III, який делегованими йому Вселенським патріархом правами відновив православну митрополію Києва — фактично, гетьман спричинив скасування в односторонньому порядку Берестейської унії з католиками.

Але слід врахувати і природу козацчини — в першу чергу, здобичництво, тобто заробіток шаблею. Хай би яким дисциплінованим було військо Сагайдачного, насамперед козаків хвилювала саме здобич. Мало кого цікавило, стане Владислав московським царем чи ні. Можна навіть висловити припущення, що козаки таємно отримали від Москви солідний відкуп.

Найвірогіднішою ж є думка, що ще перед початком штурму Петро Сагайдачний вже знав про рішення польського сейму щодо якнайшвидшого припинення війни.

Так чи інакше, але, власне, тільки спільним успіхам козацької і польської зброї Річ Посполита зобов'язана Деулинським перемир'ям 1618-го, згідно з яким Московія залишилася без виходу до Балтійського моря та пішла геть з тимчасово окупованих нею Смоленська, Чернігова і Сіверщини.

Історія час від часу повторюється — і в наш час ми знову бачимо, як проти нащадків «апалченцев» Москви воюють нащадки козаків Сагайдачного, і в цьому протистоянні українцям активно допомагає Варшава. У квітні 2022 року королівський замок Вавель у польському Кракові, звідки в Україну цієї весни мав прибути на експонування в музеях нашої держави меч гетьмана Петра Конашевича-Сагайдачного, висловив солідарність з Україною, яка нині знову збройно протистоїть одвічному ворогу українців і поляків. На офіційній сторінці Вавеля розмістили комікс роботи польських художників Артура Вабіка та Марціна Новаковського — у сюжеті малюнків привид гетьмана Сагайдачного, який у 1618 році переміг Московію, знову бере до рук свій меч і стає на захист України...

Цікаво, що сучасні вчені-вулканологи стверджують: от-от може знову прокинутися сплячий вулкан в Перу — Хуайнапутіна, з подачі якого чотири століття тому розпочався найгірший для Московії «Смутний час». Кажуть, у Кремлі дуже вірять у символи, дати і «знаки»?..

РОСІЙСЬКІ ОКУПАНТИ НЕ НАВАЖИЛИСЯ УВІЙТИ ДО ЦЕРКВИ БІЛЯ БУЧІ, ДЕ НА ІКОНІ ЗОБРАЖЕНО ГЕТЬМАНА САМІЙЛА КІШКУ З КАНЕВА...

1573 року, під час морської битви козацької ескадри проти флотилії турецького султана до полону потрапив гетьман Самійло Кішка, уродженець Канева. Через 26 років перебування у полоні він підняв повстання невільників на турецькій галері — перебивши команду, вони повернулися в Україну. Зовсім скоро, 1601 року, взамін за допомогу Польщі у війні проти Швеції гетьман доб'ється від Варшави відновлення усіх козацьких привілеїв та повернення козакам Трахтемирова з монастирем, де канівчанин Самійло Кішка часто бував.

Про те, що Трахтемирівський монастир був серед найбільш значимих для козаків, збереглася згадка у старовинній «Думі про Самійла Кішку», де розповідається, що дорогоцінності, захоплені на галері під час визволення гетьмана, було поділено на пожертви Межигірському монастирю під Києвом, Трахтемирівському монастирю під Каневом та Січовій церкві на запорізькій Хортиці.

«Житійна» ікона під назвою «Порятунок Самійла Кішки з турецької неволі» зберігається у Храмі святого великомученика Дмитрія Солунського у селі Бузова на Київщині і є репродукцією за описом ікони, яка була колись в одному з Миколаївських храмів на Подолі в Києві. На ній зображені козаки на човні, яких врятував Самійло Кішка з неволі. Під час повернен-

ня додому здійнялася велика буря і човен почав тонути. Тоді Самійло, разом із усіма козаками, молився до покровителя мореплавців — Святого Миколая про поряту-

нок і пообіцяв, що в разі порятунку він збудує храм в честь Св. Миколая. Святий Миколай їх почув і врятував, а козаки із вдячності збудували церкву Миколи На-

бережного, що на Київському Подолі. Там і була перша козацька ікона із зображенням Самійла Кішки — кажуть, московські священики, називали її «не канонічною», а потім вона наче зникла під час пожежі. Відновили ікону за переказами — на початку XXI ст., на прохання настоятеля храму в Бузовій, Богдана Тимошенка.

28 лютого 2022 року до села Бузова Бучанської громади Київщини вторглись російські окупанти. Вони вбивали мирних людей, нищили і грабували будинки. Дивовижним чином жоден снаряд не втрапив у церкву Дмитрія Солунського, де зберігається ікона з гетьманом Кішкою — хоча зовсім поруч багато поруйнованих будівель і сапери досі не рекомендують ходити з-за загрози підризу. Жоден з російських мародерів, які 31 день окупації нещадно грабували село, не наважився навіть торкнутися замка на дверях храму...

За переказами, Самійло Кішка, який загинув у Лівонській війні 1602 року, похований у рідному Каневі — в монастирі біля гори над Дніпром, яка називалася Старий клад (пізніше Чернеча, а нині Тарасова гора). Знов-таки, згідно легенд - похований десь неподалік від побратима по морських походах, гетьмана Івана Підкови, який загинув 16 червня 1578 року.

Чи так це — оці залишається загадкою.

У ЧЕРВНІ 1659 РОКУ ШАБЛІ КОЗАКІВ ГЕТЬМАНА ВИГОВСЬКОГО І ПОЛКОВНИКА ГУЛЯНИЦЬКОГО З ЧЕРКАЩИНИ ЗУПИНИЛИ МОСКОВСЬКИХ ОКУПАНТІВ І ЗМУСИЛИ ЇХ ТІКАТИ...

Життя гетьмана Івана Виговського розпочалося й завершилося навесні: народився він у квітні орієнтовно 1608 року, а залишив цей світ 27 березня 1664 року. Де похований гетьман — достеменно невідомо, швидше за все — на території одного з монастирів поблизу Стрия на Львівщині. Та коли у березні 2022 року слідом за Чорнобаївкою на Херсонщині на карті України з'явилася ще одна «містична точка» — на Чернігівщині, де чотири рази підряд у одному й тому ж місці понтонна переправа російських окупантів через річку була ущент знищена 58-ю бригадою ЗСУ імені гетьмана Івана Виговського — почали говорити, що гетьман й досі опікується з небес усією Україною, на землі якої знову прийшли московські вороги...

ПРАВОЮ РУКОЮ ГЕТЬМАНА ВИГОВСЬКОГО У БОЯХ ПРОТИ МОСКОВИТІВ СТАВ ПОЛКОВНИК 3 КОРСУНЯ

25 жовтня 1657 року Генеральна Військова Рада у Корсуні (сучасна Черкащина) обрала гетьманом України Івана Виговського — того, кому судилося перемогти московських окупантів і викинути їх за межі України. Корсунський полковник Григорій Гуляницький став правою рукою гетьмана, очоливши фактично «гвардію» козацького війська...

Під час Визвольної війни Гуляницький, за дорученням гетьмана Богдана Хмельницького, двічі очолював українське посольство до Москви: у 1649 та 1654 роках. Проте пізніше, побачивши, як «братня» Москва підло й нахабно весь час порушує домовленості Договору, козацький полковник став її заклятим ворогом.

Після того, як 1658 року Москва відкрито підтримала українську опозицію гетьманові Виговському, царський уряд перешов від підбурювання громадянської війни в Україні з метою проросійського перевороту вже до відкритого збройного вторгнення московських військ.

Малюнок Юрія Журавля

На перших порах вторгнення армія воеводи Ромодановського захопила ряд міст України, по-звірячому розправившись не тільки з прихильниками гетьмана, а й зі звичайним мирним населенням. Літописець того часу так згадує прихід московита Ромодановського в Конотоп: «Він зустрів процесію громадян міста, перехрестився перед ними по-християнськи, але пограбував місто і його мешканців по-татарськи...»

Невиправдано жорстока поведінка окупаційної московської армії, яка масово вбивала і грабувала українців, тільки додавала прихильників гетьманові Виговському та їхнього бажання вигнати зайд із України. Росія ж у відповідь розширила військово вторгнення: навесні 1659 року на допомогу військам Ромодановського вирушила армія князя Трубецького...

Проте військова доблесть козаків явно переважала московитів навіть за явної чисельної переваги останніх, а бої загонів Гуляницького проти росіян були абсолютно успішними: він відбив у московитів Лубни, Гадяч, а потім і Конотоп. Після цього, з 21 квітня по 29 червня 1659 року, майже 70 днів, 4 тисячі його козаків утримували Конотоп, відбиваючи численні атаки майже 150-тисячного війська Трубецького, що оточило місто. На пропозицію зрадити гетьману й Україні, Гуляницький гнівно

відповів, що росіяни в Україні «многі міста випалили і висікли, краще бути у турка якогось, аніж у московитів...» І додав, що повірить у мирні наміри Москви тільки тоді, коли вона прибере свої війська геть з української землі...

Добровільно піти геть окупанти відмовилися, тож у червні козаки, керовані Іваном Виговським та братом Григорія Гуляницького Степаном, вийшли з міста, перейшли у потужний контрнаступ і повністю розбили під Конотопом 30-тисячний кавалерійський корпус Пожарського. Почувши про цю поразку, воевода Ромодановський не тільки покинув мрії про взяття Конотопа, а й почав поспішний відступ з України — спочатку злагоджений, а потім все більш панічний.

Ворогів, які безоглядно втікали, наздогнали козаки Григорія Гуляницького і нищівний удар дав українцям багаті трофеї: артилерію, скарбницю, обоз та навіть безславно втрачені росіянами знамена. Сам князь Трубецькой ледь не загинув і був двічі поранений. Козаки переслідували його недобитків аж до самого кордону з Московщиною.

«Цвіт московської кінноти, що відбув щасливі походи 1654 і 1655 років, загинув за один день, і вже ніколи після того цар московський не був у змозі вивести в поле такого блискучого війська. У жалібній

одежі вийшов цар Олексій Михайлович до народу, й жах охопив Москву...» Так описував реакцію на звістку про поразку під Конотопом від українських козаків російський історик Соловйов.

ІМ'ЯМ ВИГОВСЬКОГО ДОСІ ЛЯКАЮТЬ ВОРОГІВ УКРАЇНИ

Російська імперська, а потім і радянська історіографія старалася знищити навіть пам'ять про тих, хто разом з Іваном Виговським повстав проти чужоземного гніту, за волю своєї країни. Та в новій Україні настав час шанувати своїх героїв.

Ім'ям гетьмана Івана Виговського названо вулиці у багатьох містах України, а головне — почесні найменування з іменем Виговського отримали бойові підрозділи ЗСУ: 540-й зенітний ракетний Львівський полк, який став успішною складовою Протиповітряної оборони України та 58-а окрема мотопіхотна бригада, створена у Конотопі на Сумщині навесні 2015 року і прославлена спочатку в переможних боях на Донецькому напрямку АТО/ООС — зокрема, у районі Авдіївської промзони та Бахмутської траси, а після початку масштабного вторгнення Російської Федерації 2022 року — і в боях на Чернігівщині, де відзначилася і по збитих російських літаках, і по розбитих піхотних підрозділах, і по захопленню цілими й нешкодженними російських зенітно-ракетних комплексів «Тор», і зрештою — вищезгаданим чотириразовим блискавичним знищенням дороговартісних понтонних переправ, які росіянам так і не вдалося налагодити.

Ім'ям Григорія Гуляницького названі вулиці у Конотопі, Луцьку, Кропивницькому та у рідному місті полковника — Корсуні на Черкащині. У листопаді 2021 року на честь звияжця над московитами Григорія Гуляницького назавжди перейменовано і колишню вулицю Московську в столиці незалежної України — Києві...

Олександр БРАВАДА

ОТАМАН ЛЮТИЙ-ЛЮТЕНКО МАВ ПСЕВДО «ГОНТА» — НА ЧЕСТЬ ВАТАЖКА ГАЙДАМАКІВ, ЯКИЙ ТАК САМО ДІЯВ У ХОЛОДНОМУ ЯРУ...

24 ЧЕРВНЯ ВИПОВНЮЄТЬСЯ 125 РОКІВ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ОТАМАНА ГОНТИ XX СТОЛІТТЯ

«Замість плекати й виховувати щирих патріотів Матері-України, ми вирощуємо сварливих партійців, що зменшують у своїй вузькій уяві велику й багату Україну до своєї волости». Це — цитата з книги Івана Лютого-Лютенка «Вогонь з Холодного Яру» — менш відомої, аніж «Холодний Яр» Горліс-Горського, але не менш актуальної для нашого сьогодення і цінної як документальне свідчення славетної історії столітньої давнини, описане учасником тих подій, що бачив все на власні очі...

Іван Макарович Лютий-Лютенко народився 24 червня 1897 року в Капустянському лісництві біля с. Товмач (нині — Шполянської територіальної громади) на Черкащині. Закінчив місцеву земську школу, згодом - гімназію в Москві з відзнакою як найкращий у математикі та Омську школу прапорщиків. Учасник бойових дій на фронтах Першої світової війни, старший унтер-офіцер 8-го Московського гренадерського полку. Лютневу революцію зустрів на посаді помічника командира 12-ї роти 290-го полку царської армії, що дислокувався в Черкасах.

У 1918 році у складі Армії УНР брав участь у боях проти більшовиків, зокрема за станції Гребінка та Бобринська (нині ст. ім. Тараса Шевченка). За Директорії

Іван Лютий-Лютенко та сцена погоні холодноряців за відступаючими більшовиками з обкладинки його книги.

був призначений командиром 25-го Черкаського куреня, який перебував у Смілі. Служив у 3-й Запорозькій дивізії під командою уродженця Черкащини генерала УНР Олександра Загородського.

3 літа 1919 року — в партизанському русі. Разом із Семеном Гризлом та звенигородськими повстанцями Вільного козацтва, брав участь у багатьох боях, зокрема — у розгромі «карательної» дивізії більшовиків поблизу Мокрої Калигірки. У різні часи його загін складався з 500-800 козаків та старшин. Лютий-Лютенко стає одним з найвідоміших отаманів Холодного Яру. Воює пліч-о-пліч з отаманами Ларіоном Загороднім, Семеном Заболотним, Пилипом Хмарою, Чортом (Мелешком) та іншими отаманами Холодного Яру і Чорного Лісу. За деякими джерелами, на нараді в с. Матвіївці наприкінці осені 1921 року звенигород-

ського отамана Гонту (Лютого-Лютенка) було обрано Головним отаманом Холодного Яру. Очевидно, Головним отаманом Холодного Яру він був короткий час, оскільки невдовзі після обрання відійшов на Звенигородщину, а головні сили холодноряців під проводом Пилипа Хмари і Ларіона Загороднього провели окрему нараду, на якій вирішили прибиватися на захід, до Польщі або Румунії.

Бойові дії Лютий-Лютенко («Гонта») продовжував до осені 1922 року, коли, внаслідок низки спецоперацій чекістів, більшість повстанських отаманів Півдня та Центру України було заарештовано або вбито.

У березні 1923-го Лютий-Лютенко емігрував на захід України (тоді — у складі Польщі). Жив на Поліссі, в Іванцевичах, де заснував Український еміграційний комітет, який розгорнув активну

діяльність: було створено український хор, самодіяльний театр, українську школу. Проявив себе талановитим підприємцем кооперативного руху та щедрим меценатом української справи. Під час Другої світової війни допомагав землякам — військовополоненим Червоної армії. Багато українців за його сприяння було звільнено з концтаборів. У червні 1942 року заарештований гітлерівським гестапо, відбув півроку тюрми у Любліні.

Після Другої Світової війни — невдовго жив у Мюнхені, згодом шість років у африканському Рабаті (Марокко). Пізніше переїхав з родиною до США. Автор книги «Вогонь з Холодного Яру», виданої 1986 року в американському Детройті. Меценат української справи.

Помер у США за два роки до омріяної Незалежності України, — 19 березня 1989-го. Похований на українському цвинтарі штату Нью-Джерсі у містечку Саут-Баунд-Брук (США).

25 червня 2016 року у рідному селі Лютого-Лютенка, Товмачі на Шполянщині, відкрито пам'ятника славетному землякові — одному з чільних отаманів Холодного Яру.

В епілозі до книги свого життя Іван Лютий-Лютенко писав: «Як старий Холодноряцький повстанський отаман, я ніколи не змінював і не зміню своїх позицій... Не втрачаю віри в пророцтво Тараса Шевченка, що «повіє огонь новий з Холодного Яру», бо в ньому не гасне іскра ще з часів нашої саможертвовної боротьби за волю українського народу, за Українську Народну Республіку й за вільну в ній Українську Автокефальну Православну Церкву...»

Він знав, — це правда, той вогонь Холодного Яру не згасе...

ЖЕЛДІ: ПАНЦИР КНЯЖИХ КОРДОНІВ НА ЧЕРКАСЬКІЙ ЗЕМЛІ

ДЕВ'ЯТЬ СТОЛІТЬ ТОМУ СУЧАСНЕ ЖОВНИНЕ НА ЧЕРКАЩИНІ ЗАСНУВАЛИ ПОЛОНЕНІ ІЗ БІЛОРУСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ, ЗВІДКИ РОСІЯНИ ЧИНЯТЬ АВІАНАЛЬОТИ...

Українську державність лише відновлено 30 років тому, історія ж творення нашої держави сягає тисячолітньої давнини. Україна – прямий спадкоємець Русі зі столицею в Києві і будь-які жалюгідні потуги сусідських псевдоісториків і пропагандистів довести щось інше заздалегідь приречені на поразку. Враховуючи історичні факти, Президентом України Володимиром Зеленським 24 серпня 2021 року підписано Указ про запровадження офіційного державного свята – Дня Української Державності. Починаючи з 2022 року, воно щорічно відзначатиметься 28 липня – у день Хрещення Київської Русі-України (988 року). Щоб згадати про уроки історії, відійдемо трохи далі по Дніпру на південь від Києва і згадаємо сиву давнину сучасного звичайного в усьому, та тільки не в історії, села на Черкащині – дев'ять століть тому...

Князь Ярополк Володимирович ще змолоду ревно захищав столийний град Київ – нарівні з простими дружинниками з мечем у руці ходив у походи проти ворогів. 1114 року батько, князь Володимир Мономах, дарував йому Переяславське князівство (у межах князівства була й частина нинішньої Черкащини), тож через два роки, 1116-го року Ярополк йшов на вороже до Києва місто Друтеск (сучасна Вітебська область Білорусі) вже на чолі власної дружини...

Зіткнення і січа проти військ смоленського князя Гліба та половецької орди Шаруканя завершилася блискучою перемогою переяславських дружинників Ярополка.

Друтеск, звідки ворожі воїни чинили набіги на Київ, було спалено дотла, а його жителів Ярополк Володимирович погнав з собою в полон.

На лівому березі Дніпра, у мальовничій, але важкодоступній для ворога місцині князь Ярополк звелів своїм новим підданим звести град, що мав захищати південно-східні кордони від набігів.

Так з'явився град Желді (нині це – село Жовніне на лівобережжі Черкащини). У той час словом “желді” називали річкових черепах та у переносному значенні – панцир княжого дружинника

Києва. Новий град мав стати тим самим панцирем, що повинен був захищати “тіло” Русі від “укусів” степовиків...

Не пошкодував про свою затію з будівництвом града князь Ярополк Володимирович і тоді, коли з 1132 року (на сім років, до самої смерті) став Великим Київським князем. Понад століття град Желді успішно виконував свою місію, залишаючись неприступною твердинею для кочівників. Вистояв і в 1186 році під потужним ударом половців по Посульській лінії оборони Київської Русі. Та страшного 1239 року його захисники полягли під кривими шаблями полчищ хана Батия.

Орда повністю знищила місто, і тільки через три сотні літ про нього знову починають згадувати письмові джерела – як про вочину князів Смагів, потім – власність Черкаського замку, пізніше – князів Павшів і зрештою – Київського Пустинно-Микільського монастиря.

Багато крові пролилося тут у XVII столітті. Влітку 1628 року біля містечка, яке на той час вже мало свою сучасну назву Жовніне, козацькі війська отаманів Якова Острянина і Дмитра Гуні зазнали поразки від польського урядового війська. У другій половині століття Жовніне не раз ставало жертвою набігів татар і турків. 1678 року

Мал. Ігоря СЕРГІЄНКА

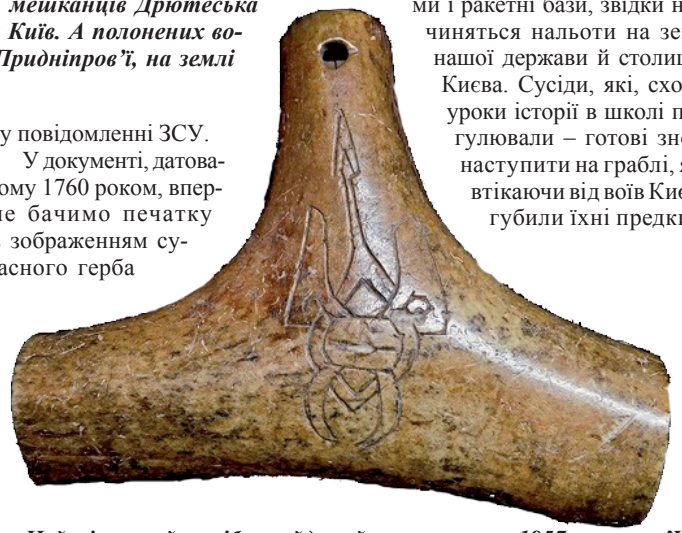
Дружинники Ярополка відучили мешканців Друтеська (сучасна Білорусь) чинити набіги на Київ. А полонених ворогів змусили будувати фортецю у Придніпров'ї, на землі сучасної Черкащини...

воно навіть опинилося повністю в руках татар, проте швидко було визволене козаками Полтавського полку.

Характерно, що в усі часи оборонці Жовніного ефективно використовували у бойових діях так звані Змієві вали часів Київської Русі... “Предки повстали” — під таким заголовком у березні 2022 року з'явилося повідомлення на сторінці Сухопутних військ Збройних сил України у Фейсбучі. У ньому інформували про те, що давні фортифікаційні споруди на захід від Києва, відомі як Змієві вали, знову стали на заваді просуванню ворогу – зупинили бронетехніку росіян. “Під Білогородкою орки вперше дізнались про історію Русі на власному досвіді. Орківська техніка не змогла форсувати Змієві вали. Давньоруські оборонні системи проти Орди – 2000 років гарантії!” — йшлося у переможно-

му повідомленні ЗСУ.

У документі, датованому 1760 роком, вперше бачимо печатку із зображенням сучасного герба

Цей кістяний виріб, знайдений археологами 1957 року на Жовнінському городищі, датується кінцем X – початком XI століття. Знахідка зберігається у Археологічному музеї Інституту археології в Києві.

А от рукописні плани фортеці Жовніно XVIII ст. свого часу вивезені до Москви і зберігаються в Російському державному військово-історичному архіві. Ці плани укріплень на українській землі вже безнадійно застаріли – як і уявлення наших сусідів про менталітет українського народу – нащадків Великої Русі, яка завжди була готова до підлих набігів із Залісся чи Дикого Поля...

РЕЄСТРОВЕ КОЗАЦТВО ЗІ «СТОЛИЦЕЮ» У ТРАХТЕМИРОВІ СТАЛО ПОТУЖНОЮ БОЙОВОЮ ОДИНИЦЕЮ УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКИХ ПОХОДІВ

Рівно 450 років тому, у червні 1572 року король Сигізмунд II Август підписав універсал про створення реєстру із 300 козаків, очолюваних Яном Бадовським.

Литовський посол згадує про тих перших реєстровців, що «спробувавши щастя у фортецях, вони вже ніколи звідти не повертаються» - відчувши смак Волі і перемог у військових походах, козаки обирали їх назавжди...

Підпорядковують реєстровців не старостам замків Наддніпрянщини, як раніше звичайних козаків, а коронному гетьману. Козаків польські союзники надзвичайно цінують, бо вони відповідають європейським тенденціям військової справи...

1576-го присягу короля складає Сте-

фан Баторій. Йому, як і його попереднику, доводиться воювати з Московією. Відправляє посланця на Запорізьку Січ, щоб той набрав 500 козаків у реєстр. Це було виконано до Дня Святого Миколая...

«Король установив їм гетьмана і призначив для них місто Терехтемирів, де вони могли збирати ради, тримати гармати й інші військові запаси. А найголовніше – щоб мали притулок на зиму», – писав писар Лубенського полку Стефан Савицький у “Повісті літописній про козацьку війну з поляками” 1718 року. Нагадаємо: Трахтемирів (раніше – Терехтемирів) – наразі село на березі Дніпра поблизу Канева сучасної Черкащини.

Пізніше реєстровців підпорядковують

вже не коронному гетьману, а Черкаському й Канівському старості Михайлові Вишневецькому. 1579 року він разом з гетьманом Оришевським веде козаків у складі військового короля Стефана Баторія на Московське царство, яке почало нападати на території Великого князівства Литовського. Козаки з поляками займають і спалюють чимало ворожих фортець. Улітку наступних двох років разом із загоном татар беруть приступом міста й околиці Брянська, Рильська, Трубчевська й Орла. Ущент розбивають військо московитів.

У 1582 році (440 років тому) король Стефан Баторій видає універсал про оборону прав козацтва, остаточно затверджуючи їхні права як касти воїнів, вільних людей —

«Uniwersal Stefana Batorego do ukrainnych urzednikow w sprawie poszanowania przez nich wolnosci Kozakow zaporoskich».

Оригінал цього важливого документу не був доступним українським історикам протягом багатьох століть. Проте у червні 2020 року доктор історичних наук Тарас Чухліб розшукав «Універсал короля Стефана Баторія на вольності Козакам Запорозьким» в «Архіві головних актів давніх» у Варшаві.

Спільні сторінки історії повертаються із небуття. В сучасному світі поляки знову стають нам потужними союзниками перед лицем спільного і жорстокого ворога і знову актуальним стає давнє польсько-українське гасло: «За нашу і вашу свободу!»...